

БЕРЕГ ЛЮБОВІ

Роман

I

У білі, сліпучі дні весни чи раннього літа дівчата з місцевого медучилища проводять на території фортеці, заняття з протиповітряної оборони. З ношами, у важкому спецодязі, з сумками Червоного Хреста через плече, розсипавшись по замковому пустирищу, юні медички з сміхом долають уявну радіоактивну зону, долають учбову смерть і все когось рятують, рятують, рятують...

Територія між валами саме для таких ученьями, горби, бур'яни. Щоліта в ямах археологи знаходять собі роботу, на пагорбах кози космічної ери пасуться. Споруда римських чи й ще раніших часів, фортеця давно вже нікого не відлякує. В бійницях гніздяться птахи. На вежах туристи лишають плями своїх автографів. Лише з моря фортеця ще й має вигляд: здалека відкривається морякам її силует на скелястій кручі над лиманом, над білим, виноградним містечком. Є загадковість у вежах її, пам'ять часів, відгомін давніх пристрастей...

Де колись римлянин чи турок зубами скреготів, тягнути в укріплення свою розпатлану жертву, нині медички весело перебігають між валами, крізь протигазні маски сміються очима до перехожих.

А в перерві між заняттями, посідавши на мурах, де провіває вітерець, далеко біліють у своїх халатиках, наче табунчик гусей, у люстерка позиркують та ласують морозивом, що його продає коло фортечної брами тітуся з місцевої торговельної мережі. Дівчата хоча притомлені, та водночас і вдоволені щойно пережитою напругою, ніби й справді їм вдалося когось порятувати. Пересміхаються, жартами зачіпають археологів, що риються в одній із ям поблизу, зігнуто блищать голими спітнілими спинами, ну просто — як римські раби в каменоломнях! Лицарі науки, щось там вони все шкребуть, все шукають уперто, байдужі до всього на світі, крім своїх вічних черепків.

БЕРЕГ ЛЮБОВІ

Роман

I

У білі, сліпучі дні весни чи раннього літа дівчата з місцевого медучилища проводять на території фортеці, заняття з протиповітряної оборони. З ношами, у важкому спецодязі, з сумками Червоного Хреста через плече, розсипавшись по замковому пустирищу, юні медички з сміхом долають уявну радіоактивну зону, долають учбову смерть і все когось рятують, рятують, рятують...

Територія між валами саме для таких ученьями, горби, бур'яни. Щоліта в ямах археологи знаходять собі роботу, на пагорбах кози космічної ери пасуться. Споруда римських чи й ще раніших часів, фортеця давно вже нікого не відлякує. В бійницях гніздяться птахи. На вежах туристи лишають плями своїх автографів. Лише з моря фортеця ще й має вигляд: здалека відкривається морякам її силует на скелястій кручі над лиманом, над білим, виноградним містечком. Є загадковість у вежах її, пам'ять часів, відгомін давніх пристрастей...

Де колись римлянин чи турок зубами скреготів, тягнути в укріплення свою розпатлану жертву, нині медички весело перебігають між валами, крізь протигазні маски сміються очима до перехожих.

А в перерві між заняттями, посідавши на мурах, де провіває вітерець, далеко біліють у своїх халатиках, наче табунчик гусей, у люстерка позиркують та ласують морозивом, що його продає коло фортечної брами тітуся з місцевої торговельної мережі. Дівчата хоча притомлені, та водночас і вдоволені щойно пережитою напругою, ніби й справді їм вдалося когось порятувати. Пересміхаються, жартами зачіпають археологів, що риються в одній із ям поблизу, зігнуто блищать голими спітнілими спинами, ну просто — як римські раби в каменоломнях! Лицарі науки, щось там вони все шкребуть, все шукають уперто, байдужі до всього на світі, крім своїх вічних черепків.

— Хоч би показали свій роздобуток! — догукують медички. — Що там у них, у античних?

— Міцна була любов? Міцніша, ніж тепер?

— А поета свого чого ж так далеко загнали?

— Співця кохання! Ух, варвари!

Сміх на мурах, відповіді од археологів нема. Ніби не чують, поглинуті своїм. Працювати доводиться в духотняві, яма налита спекою. Позгиналися заклопотано, рідко котрий і озирнеться в цей бік, де ясніють на мурах лукаві дівочі обличчя, де смагли стрункі ноженята вилискують туго, ждучи вечірніх танців.

Коли випаде так, що під час занять з дівчатами буде Віра Костянтинівна, улюблена викладачка, то юні медички свою увагу більше віддаватимуть їй. З місією Червоного Хреста в далекій південній країні була, нещодавно повернулася звідти, — це так цікаво, розкажіть нам що-небудь іще, Віро Костянтинівно, про ту вашу золоту Бенгалію, де наші журавлі зимують... Тож-бо країна поетів, країна вічної весни, любові, чорних очей, сліпучих усмішок, пластики рук жіночих, що вміють промовити, зачарувати навіть змію...

Ось вона стоїть дибки, гігантська рептилія, головою поводить, стежить за танцівницею, що зовсім близько перед нею теж по-змійному в'ється у танку, трясє плечима, мов розшаленіла циганка в рясних своїх спідницях...

А Віра Костянтинівна чомусь не дуже й охоча сьогодні до розповідей: обличчя в задумі, очі у присмутку. Коли ж заговорить, то вже не безжурний танок дівчатам вихриться — побачать натовпи голодних дітей, знеможених матерів, звідусіль простягнуті кістляві, у струп'ях руки, розпалені очі, що волають твоєї допомоги... Пункт Червоного Хреста працює цілісіньку ніч, він весь час в облозі, лемент голосів не вщухає, роздаєш і роздаєш нещасним свої ліки та пайки, а жадаючих не меншає, і сама ти вже з ніг падаєш від перевиснаги й млості безсонних бенгальських ночей, що їх краси так і не встигаєш помітити... Вічнозелений міфічний едем, місце прописки прародителів наших! Липка, задущна ніч, повалені холерою люди стогнуть за брезентом твого намету, і саму тебе, зморену, звалює сон, снується якась фантастика, баба-яга вириває у білім медичнім халаті, повіки розк-

— Хоч би показали свій роздобуток! — догукують медички. — Що там у них, у античних?

— Міцна була любов? Міцніша, ніж тепер?

— А поета свого чого ж так далеко загнали?

— Співця кохання! Ух, варвари!

Сміх на мурах, відповіді од археологів нема. Ніби не чують, поглинуті своїм. Працювати доводиться в духотняві, яма налита спекою. Позгиналися заклопотано, рідко котрий і озирнеться в цей бік, де ясніють на мурах лукаві дівочі обличчя, де смагли стрункі ноженята вилискують туго, ждучи вечірніх танців.

Коли випаде так, що під час занять з дівчатами буде Віра Костянтинівна, улюблена викладачка, то юні медички свою увагу більше віддаватимуть їй. З місією Червоного Хреста в далекій південній країні була, нещодавно повернулася звідти, — це так цікаво, розкажіть нам що-небудь іще, Віро Костянтинівно, про ту вашу золоту Бенгалію, де наші журавлі зимують... Тож-бо країна поетів, країна вічної весни, любові, чорних очей, сліпучих усмішок, пластики рук жіночих, що вміють промовити, зачарувати навіть змію...

Ось вона стоїть дибки, гігантська рептилія, головою поводить, стежить за танцівницею, що зовсім близько перед нею теж по-змійному в'ється у танку, трясє плечима, мов розшаленіла циганка в рясних своїх спідницях...

А Віра Костянтинівна чомусь не дуже й охоча сьогодні до розповідей: обличчя в задумі, очі у присмутку. Коли ж заговорить, то вже не безжурний танок дівчатам вихриться — побачать натовпи голодних дітей, знеможених матерів, звідусіль простягнуті кістляві, у струп'ях руки, розпалені очі, що волають твоєї допомоги... Пункт Червоного Хреста працює цілісіньку ніч, він весь час в облозі, лемент голосів не вщухає, роздаєш і роздаєш нещасним свої ліки та пайки, а жадаючих не меншає, і сама ти вже з ніг падаєш від перевиснаги й млості безсонних бенгальських ночей, що їх краси так і не встигаєш помітити... Вічнозелений міфічний едем, місце прописки прародителів наших! Липка, задущна ніч, повалені холерою люди стогнуть за брезентом твого намету, і саму тебе, зморену, звалює сон, снується якась фантастика, баба-яга вириває у білім медичнім халаті, повіки розк-

лепиш — чудисько потворне, що його як і звати не знаєш, — сторожко сидить на ящиках з продуктами та медикаментами. Маленька бенгальська рептилія, схожа па польову ящірку твого дитинства. Може, далекий нащадок того змія, що спокусив колись Єву? Насторожилось, дивиться, аж моторошно стає: а що, як стрибне? Неотруйне чи, може, смертельне?..

А потім несе тебе вертоліт у найдальші райони, і земля під тобою всуціль залита водами грандіозної повені, зрідка лише прозирають незатоплені верхівки дерев, нема тобі де Приземлитись, а коли нарешті знайдеться місце, то знову чекає на тебе те ж саме: вологе, парке повітря тропіків, зелені хмари москітів, і безліч рук, простягнутих навстріч, і жага рятунку в перестражданих незнайомих очах...

— Москіти, вони, мабуть, жалять так само, як і наші комарі?

— Болючіше. Та ще й вірус москітної гарячки розносять.

— Жах!

— Віро Костянтинівно, а що все-таки ви почували там?

— Почувала, дівоньки, що — мушу, повинна. Як ото мовиться: місія така тобі випала—рятувати...

Голос її спокійний, для них це голос фронтовички, тієї, що фото її — усміхненої, зовсім юної дівчини в шапці-вушанці — можна побачити на Дошці слави в їхньому медучилищі!. Такою вона була, їхня Віра Костянтинівна, що, посріблена тепер сивиною, з поглядом пригаслим, сидить серед них, з обличчям аж ніяк не першої молодості. Невже мине час, і вони, її вихованки, теж стануть такими?

Інна Ягнич, гордість училища, кругла відмінниця, та ще й етеса (її пісню виконує самодіяльний хор медичок), з відстороні вглядається в змарніле обличчя наставниці, обличчя, що й фронтові стужі бачило і від москітних жалінь розпухало, та все ж і після всього зберігає в собі якусь майже материнську лагідність. Для дівчини це, певне, має значення, вона запитує серйозним тоном:

— Віро Костівно, дозвольте ще одне... Кажуть, що там, де побуваєш, лишається частка твого серця. Ви як вважаєте?

— Мабуть, лишається.

лепиш — чудисько потворне, що його як і звати не знаєш, — сторожко сидить на ящиках з продуктами та медикаментами. Маленька бенгальська рептилія, схожа па польову ящірку твого дитинства. Може, далекий нащадок того змія, що спокусив колись Єву? Насторожилось, дивиться, аж моторошно стає: а що, як стрибне? Неотруйне чи, може, смертельне?..

А потім несе тебе вертоліт у найдальші райони, і земля під тобою всуціль залита водами грандіозної повені, зрідка лише прозирають незатоплені верхівки дерев, нема тобі де Приземлитись, а коли нарешті знайдеться місце, то знову чекає на тебе те ж саме: вологе, парке повітря тропіків, зелені хмари москітів, і безліч рук, простягнутих навстріч, і жага рятунку в перестражданих незнайомих очах...

— Москіти, вони, мабуть, жалять так само, як і наші комарі?

— Болючіше. Та ще й вірус москітної гарячки розносять.

— Жах!

— Віро Костянтинівно, а що все-таки ви почували там?

— Почувала, дівоньки, що — мушу, повинна. Як ото мовиться: місія така тобі випала—рятувати...

Голос її спокійний, для них це голос фронтовички, тієї, що фото її — усміхненої, зовсім юної дівчини в шапці-вушанці — можна побачити на Дошці слави в їхньому медучилищі!. Такою вона була, їхня Віра Костянтинівна, що, посріблена тепер сивиною, з поглядом пригаслим, сидить серед них, з обличчям аж ніяк не першої молодості. Невже мине час, і вони, її вихованки, теж стануть такими?

Інна Ягнич, гордість училища, кругла відмінниця, та ще й етеса (її пісню виконує самодіяльний хор медичок), з відстороні вглядається в змарніле обличчя наставниці, обличчя, що й фронтові стужі бачило і від москітних жалінь розпухало, та все ж і після всього зберігає в собі якусь майже материнську лагідність. Для дівчини це, певне, має значення, вона запитує серйозним тоном:

— Віро Костівно, дозвольте ще одне... Кажуть, що там, де побуваєш, лишається частка твого серця. Ви як вважаєте?

— Мабуть, лишається.

— О, це небезпечно, — розглядаючи в люстерко свої довгі вії, зіронізувала Світлана Вусик. — Там частка та ще десь частка... Боюсь, чи не виникнуть на цьому ґрунті явища серцевої недостатності?

— Щедрому серцю недостатність не загрожує, — аж трохи образилась викладачка. — А якщо ти так настроєна...

— Та я пожартувала, — зі сміхом виправдується Світлана. — Пробачте.

— Що тут пробачати... Колись зрозумієш, чому стає багатшим той, хто роздає...

Віра Костянтинівна особа самолюбива, з неї тепер не скоро видобудеш слово, проте дівчатам і далі мовби вгадуються її думки: для доброго діла серця не шкодує, казала вам і кажу. Може, випадє, дівоньки, так, що котрійсь із вас самій незабаром доведеться звідати тих тропіків, — тоді переконаєтесь, на що людське серце здатне... Серед потопних каламутних вод приземлюватиметься літак Аерофлоту з рятивним вантажем Червоного Хреста. Бетонної смуги буде так мало, що при посадці горітиме гума на колесах літака, з них полум'я збиватимуть вогнегасниками... І не буде води іншої, як з мікробами, і слова не буде страшнішого, як слово епідемія, і почуватимеш іноді до сліз давучий відчай перед масштабами лиха, перед повсюдністю бруду, антисанітарії, перед міриадами збудників найжахливіших хвороб, — однак, долаючи хвилини зневіри, знов і знов ставатимеш до діла, йтимеш у наступ на все оте безмежне лихо, на кожному кроці ризикуватимеш собою, життям своїм, так, так, життям, хоч і самій жити хочеться, не менше, дівчатка, ніж вам...

Десь лютують епідемії, шторми ревуть, розтрошуючи кораблі, а тут така тиша, така сліпучість. Зрідка промчить Метеор, що обслуговує надбережжя, пропливе десь аж на обрії судно і зникне в морській далечі. Знайома баржа незрушно стоїть на чималій відстані від берега — насмоктує для будов чорний пісок з морського дна. В іншому місці уже багато днів працюють водолази — підіймають суховантажне судно, що, розбомблене, затонуло в цих водах у 1941 році. Ішло воно того літа із зерном, пшениці було повно в його трюмах, кажуть, вона й під водою збереглась, тільки почорніла. Добуваючись до затонулої пшени-

— О, це небезпечно, — розглядаючи в люстерко свої довгі вії, зіронізувала Світлана Вусик. — Там частка та ще десь частка... Боюсь, чи не виникнуть на цьому ґрунті явища серцевої недостатності?

— Щедрому серцю недостатність не загрожує, — аж трохи образилась викладачка. — А якщо ти так настроєна...

— Та я пожартувала, — зі сміхом виправдується Світлана. — Пробачте.

— Що тут пробачати... Колись зрозумієш, чому стає багатшим той, хто роздає...

Віра Костянтинівна особа самолюбива, з неї тепер не скоро видобудеш слово, проте дівчатам і далі мовби вгадуються її думки: для доброго діла серця не шкодує, казала вам і кажу. Може, випадє, дівоньки, так, що котрійсь із вас самій незабаром доведеться звідати тих тропіків, — тоді переконаєтесь, на що людське серце здатне... Серед потопних каламутних вод приземлюватиметься літак Аерофлоту з рятивним вантажем Червоного Хреста. Бетонної смуги буде так мало, що при посадці горітиме гума на колесах літака, з них полум'я збиватимуть вогнегасниками... І не буде води іншої, як з мікробами, і слова не буде страшнішого, як слово епідемія, і почуватимеш іноді до сліз давучий відчай перед масштабами лиха, перед повсюдністю бруду, антисанітарії, перед міриадами збудників найжахливіших хвороб, — однак, долаючи хвилини зневіри, знов і знов ставатимеш до діла, йтимеш у наступ на все оте безмежне лихо, на кожному кроці ризикуватимеш собою, життям своїм, так, так, життям, хоч і самій жити хочеться, не менше, дівчатка, ніж вам...

Десь лютують епідемії, шторми ревуть, розтрошуючи кораблі, а тут така тиша, така сліпучість. Зрідка промчить Метеор, що обслуговує надбережжя, пропливе десь аж на обрії судно і зникне в морській далечі. Знайома баржа незрушно стоїть на чималій відстані від берега — насмоктує для будов чорний пісок з морського дна. В іншому місці уже багато днів працюють водолази — підіймають суховантажне судно, що, розбомблене, затонуло в цих водах у 1941 році. Ішло воно того літа із зерном, пшениці було повно в його трюмах, кажуть, вона й під водою збереглась, тільки почорніла. Добуваючись до затонулої пшени-

ці, водолази цілком випадково натрапили на рештки античного міста, що теж свого часу опинилося під водою, — ним тепер зацікавились і ці черствяки археологи.

Звичністю, буденністю позначене тут для медичок життя. Лише зрідка — раз або двічі на рік — з'явиться з-за обрію Оріон, навчальний вітрильник, що, повен хлопців-курсантів із морехідки, звідкись повертаючись чи вирушаючи кудись, пройде в гордовитій недосяжності мимо цих берегів. Мовби в стані цілковитої невагомості пропливе, зовсім якийсь нереальний, ніби казками нав'яний, повногруддям своїх вітрил скоріше схожий на видиво із дівочих сліпучих снів. Пройшов, розтанув, нема. Але той день запам'ятається медичкам надовго. Не раз вам, дівчатка, змайне в уяві міражний ваш Оріон: на білу небесну хмарину схожий, вирине серед отих вод, де зараз трудиться знайома баржа з своїм невичерпним чорним піском, і не встигнеш надивитись, як він уже й зник за обрієм, наче й не було...

Дівчат уже розподілено, кожна має призначення на роботу. Майбутні медсестри та фельдшериц!, роз'їдуться вони хто куди, одна радіє призначенню, а друга засмучується, ця виходить від комісії з усмішкою, а та — в чорних сльозах (туш із вії ручаями тече). Інну Ягнич у день розподілу щастя не минуло, вискочила з кабінету усміхнена, хоч останнім часом дівчата не часто бачать Інну такою, скоріш застанеш її в задумі, — на те в дівчини є свої, досить делікатні причини.

— Хто куди, а я в Кураївку! — весело сказала в коридорі до подруг.

Отже, згідно з бажанням. Для надійності перед цим надійшов з Кураївки виклик на неї, голова колгоспу просив направити Інну Ягнич в рідне село, і, безперечно, це теж було вагомою краплею на розподільчі терези. Адже виклик належав не абикому, а знаменитому Чередниченкові, що його знає вся область: колишній комбайнер, а тепер голова передового на все узбережжя господарства, Герой Соціалістичної Праці, людина в силі — спробуй до такого не прислухатись.

І вона, Інна, здається, справді-таки рада, що повернеться додому, що відтепер буде виганяти хвороби із своїх кураївських односельців. Одним з тих Метеорів незабаром і помчиться, зви-

ці, водолази цілком випадково натрапили на рештки античного міста, що теж свого часу опинилося під водою, — ним тепер зацікавились і ці черствяки археологи.

Звичністю, буденністю позначене тут для медичок життя. Лише зрідка — раз або двічі на рік — з'явиться з-за обрію Оріон, навчальний вітрильник, що, повен хлопців-курсантів із морехідки, звідкись повертаючись чи вирушаючи кудись, пройде в гордовитій недосяжності мимо цих берегів. Мовби в стані цілковитої невагомості пропливе, зовсім якийсь нереальний, ніби казками нав'яний, повногруддям своїх вітрил скоріше схожий на видиво із дівочих сліпучих снів. Пройшов, розтанув, нема. Але той день запам'ятається медичкам надовго. Не раз вам, дівчатка, змайне в уяві міражний ваш Оріон: на білу небесну хмарину схожий, вирине серед отих вод, де зараз трудиться знайома баржа з своїм невичерпним чорним піском, і не встигнеш надивитись, як він уже й зник за обрієм, наче й не було...

Дівчат уже розподілено, кожна має призначення на роботу. Майбутні медсестри та фельдшериц!, роз'їдуться вони хто куди, одна радіє призначенню, а друга засмучується, ця виходить від комісії з усмішкою, а та — в чорних сльозах (туш із вії ручаями тече). Інну Ягнич у день розподілу щастя не минуло, вискочила з кабінету усміхнена, хоч останнім часом дівчата не часто бачать Інну такою, скоріш застанеш її в задумі, — на те в дівчини є свої, досить делікатні причини.

— Хто куди, а я в Кураївку! — весело сказала в коридорі до подруг.

Отже, згідно з бажанням. Для надійності перед цим надійшов з Кураївки виклик на неї, голова колгоспу просив направити Інну Ягнич в рідне село, і, безперечно, це теж було вагомою краплею на розподільчі терези. Адже виклик належав не абикому, а знаменитому Чередниченкові, що його знає вся область: колишній комбайнер, а тепер голова передового на все узбережжя господарства, Герой Соціалістичної Праці, людина в силі — спробуй до такого не прислухатись.

І вона, Інна, здається, справді-таки рада, що повернеться додому, що відтепер буде виганяти хвороби із своїх кураївських односельців. Одним з тих Метеорів незабаром і помчиться, зви-

хрюючи воду, полишивши іншим цю свою дівочу фортецю з її козами та сивими бур'янами. Зустріне десь там її інший ландшафт — відкритий приморський степ, рівний, як футбольне поле, з низькою ламаною смугою суходолу, в якій ще з моря помітиш рудий шар глини, а по ній зверху виразну, нескінченну тасьму чорнозему, що його разом з травною, з корінням пирію рік у рік відвалюють, безповоротно розкришують осінні шторми.

— З твоїми оцінками, Інно, могли б запропонувати тобі щонебудь і краще, — сказала Клава Приходько, яка хоч і дружила з Ягнич, але завжди їй трохи заздрила. — Чому б не кудись у першокласний санаторій, під магнолії та кипариси?.. А вони тобі Кураївку.

— Сама забажала.

— І не шкодуєш?

— Ні.

Проте саме зараз і ворухнувся сумнів у її душі: чи справді не шкодує? Чи буде щасливим для неї цей кураївський варіант? Може, ще, дівчино, заволаєш, та буде пізно? Знає, який там рай, на тих сільських медпунктах: самій треба й за лікаря, й за фармацевта, а з медикаментами перебої, стерильних бинтів не допросишся, марлі ні метра... О, досить певно уявляє вона свою кураївську перспективу: йтимуть до тебе механізатори з кривавими саднами на руках, із свіжих ран змиватимеш степову пилу, бо виробничі травми ще, на жаль, там не рідкість, особливо вночі. Йтимуть жінки з своїми за давніми хворобами, кверзливі пенсіонери вимагатимуть безсмертя, муситимеш вибивати кожне місце в кушовій лікарні, адже будівництво своєї ще й досі тільки вирішується, а в тій укрупненій, кушовій місць не вистачає — іноді хворі навіть у коридорах лежать. Буде, буде тобі, дівонько, клопотів, не занудьгуєш...

— Золота Бенгалія ваша, дівоньки, — сказала Віра Костянтинівна, — поняття відносне... Золота вона буде там, де вас найбільше ждуть.

І це було так до речі сказано! Інна подякувала викладачці мовчазним поглядом. Бо Кураївка ж її жде. Батько, мати, рідня... Та ще той, чиї закохані очі й здалеку до тебе доблизкують, той, кому складались ночами твої спрагли листи, — коли відіслані, а

хрюючи воду, полишивши іншим цю свою дівочу фортецю з її козами та сивими бур'янами. Зустріне десь там її інший ландшафт — відкритий приморський степ, рівний, як футбольне поле, з низькою ламаною смугою суходолу, в якій ще з моря помітиш рудий шар глини, а по ній зверху виразну, нескінченну тасьму чорнозему, що його разом з травною, з корінням пирію рік у рік відвалюють, безповоротно розкришують осінні шторми.

— З твоїми оцінками, Інно, могли б запропонувати тобі щонебудь і краще, — сказала Клава Приходько, яка хоч і дружила з Ягнич, але завжди їй трохи заздрила. — Чому б не кудись у першокласний санаторій, під магнолії та кипариси?.. А вони тобі Кураївку.

— Сама забажала.

— І не шкодуєш?

— Ні.

Проте саме зараз і ворухнувся сумнів у її душі: чи справді не шкодує? Чи буде щасливим для неї цей кураївський варіант? Може, ще, дівчино, заволаєш, та буде пізно? Знає, який там рай, на тих сільських медпунктах: самій треба й за лікаря, й за фармацевта, а з медикаментами перебої, стерильних бинтів не допросишся, марлі ні метра... О, досить певно уявляє вона свою кураївську перспективу: йтимуть до тебе механізатори з кривавими саднами на руках, із свіжих ран змиватимеш степову пилу, бо виробничі травми ще, на жаль, там не рідкість, особливо вночі. Йтимуть жінки з своїми за давніми хворобами, кверзливі пенсіонери вимагатимуть безсмертя, муситимеш вибивати кожне місце в кушовій лікарні, адже будівництво своєї ще й досі тільки вирішується, а в тій укрупненій, кушовій місць не вистачає — іноді хворі навіть у коридорах лежать. Буде, буде тобі, дівонько, клопотів, не занудьгуєш...

— Золота Бенгалія ваша, дівоньки, — сказала Віра Костянтинівна, — поняття відносне... Золота вона буде там, де вас найбільше ждуть.

І це було так до речі сказано! Інна подякувала викладачці мовчазним поглядом. Бо Кураївка ж її жде. Батько, мати, рідня... Та ще той, чиї закохані очі й здалеку до тебе доблизкують, той, кому складались ночами твої спрагли листи, — коли відіслані, а